

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIEVA ULICA 6 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izjava večkratna opoldne — Mesečna z naročnikom 11.— Kr.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kraljevine Italije in tovorništva Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Računi pri poštnem čekovnem zavodu:

Ljubljana Štev. 10-361

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITÀ ITALIANA S. A., MILANO.

Drzen in uspešen udarec torpednih letal

Vdrla so nad alžirsko luko in potopila dva parnika s 16 in 10 tisoč tonami

Glavni stan italijanskih oboroženih sil je objavil dne 10. decembra naslednje 929. vujno poročilo:

Topniški strel, na cirenaškem bojišču.

Med napadom, ki so ga nemška napadna letala izvršila na neko letališče je bilo 7 britanskih letal zaščganih na tleh.

V Tunisu so naša patrole vrstile živahnno izvidniško dejavnost. Zapadno od Teburbe je bil zavrnjen izpad sovražnih oklopnih vozil, ed katerih so bila nekatere uničena.

Pretetko noč so sovražna letala ponovno napadla Turin. Zadetki poslopij je mnogo, prav tako ruševin in požarov; skoda je v celoti zelo velika. Stevilo žrtev preteklega letalskega napada je bilo dolej ugotovljeno na 65 mrtvih in 112 ranjenih, izgube pretekle noči niso še ugotovljene.

Oddelek 105. skupine torpednih letal pod poveljstvom kapitana Urbana Mancinija, ki je moral premagati posebno nenakonjene podnebne razmere, je včeraj izvršil smeto akcijo proti sovražnemu brodovju v srednji Alžiru: dva parnika, katerih eden je izvedral 16.000 in drugi 10.000 ton, sta bila zadeta in sta se razstrelila. V sledenem spopadu s sovražnimi lovcemi je bilo nestreljeno eno letalo tipa Curtis. Vsa naša letala so se vrnila na svoje oporišče.

*

Akcijo, ki je omenjena v današnjem vojnem poročilu, je proti ladjam v središču Alžira izvedela, je včeraj izvršil smeto akcijo proti sovražnemu brodovju v srednji Alžiru: dva parnika, katerih eden je izvedral 16.000 in drugi 10.000 ton, sta bila zadeta in sta se razstrelila. V sledenem spopadu s sovražnimi lovcemi je bilo nestreljeno eno letalo tipa Curtis. Vsa naša letala so se vrnila na svoje oporišče.

Nemškega vojnega poročila

Nemško vojno poročilo pravi o bojih v Sredozemlju in Severni Afriki:

V Cirenaški je letalstvo napadlo Derno, pri čemer je bilo sestreljeno 7 sovražnih letal. V Tunisu je bilo zaradi slabega vremena samo krajevno bojno delovanje. Sovražni sunek jugozapadno od Teburbe je bil kravno zavrnjen. Veliko

stevilo oklopnih voz je bilo zaščganih z obstrelijanjem.

Bojna letala so z bombami hudo zadebla trgovsko ladjo srednje velikosti v pristanišču Bougie in obstrelijevala z vidnim uspehom sovražna oporišča.

Angleži priznavajo izgubo treh bombnikov ob napadu na Turin

Rim, 10. dec. s. Iz Londona poročajo uradno, da se niso vrnili na svoje oporišče trije angleški bombniki, ki so se udeležili preteklo noč napada na Turin.

Podrobnosti o uspehu v alžirski luki

Operacijsko področje, 11. dec. s. Ko sta bili dve sovražni trgovski ladji, ena srednja in druga manjša tonaze, izsledeni pred rtom Corbellin v prvih popoldanskih urah v sredo, že odletela z nekega sredozemskega oporišča patrolja treh torpednih letal 105. skupine pod poveljstvom kapitana pilota Urbana Mancinija, da b. napadla obe ladji. Vremenske pogoje so bile neugodne zaradi dežja in nizkih oblakov, ki so našim letalcem preprečevali, da bi našli omenjena parna. Po poletu preko rta Corbellina je patrolja odšla na oboroženo izvidništvo nad Alžir, da bi morebiti napadla druge objekte.

V srednji Alžiru sta bila resno zasidrana dva parnika, en s 16.000 in drugi z 10.000 tonami. Med deževjem so naša letala izvedla nenaeden napad. Uspelo jim je odvrci iz majhne razdalje ob večjega parnika dva torpeda, ki sta edinco zadebla v polno. En torpedo je bil izstreljen proti 10.000 tonskemu parniku, ki je bil zadet v sredini. Oba parnika sta izginila pod vodo, ko so se naša letala vrnila ob zaledovanju številnem lovcev »Curtis P 40«. Po vztrajnem zaledovanju so se sovražni lovci oddalili, ko so torpedna letala prisluh oblake. Enemu našemu torpednemu letalu je vendarle uspelo s spremnim manevrom obstrelijevati s strojnico sovražnega lovca, ki je strmolglavil v morje. Vsa naša letala so se v redu vrnila na svoje oporišče.

Napadi nemških čet na vzhodnih bojiščih

Zmagoviti boji ob Tereku, med Volgo in Donom, v kolenu Doma in na srednjem odseku

Ijem v smeri proti gornji Italiji tri sovražna letala.

Berlin, 10. dec. s. Iz vojaškega viha se doznavajo nekatere podrobnosti o borbah, ki so bile 9. decembra na vzhodni fronti. Na fronti ob Donu so madžarski napadalni oddelki prodri na nasprotno obrežje reke in napadli sovražne postojanke, uničili več utrdbi in njih posadke.

V srednjem odseku fronte je bilo z nemškim napadom pridobljeno nadaljnje ozemlje.

Nemške čete so se nadalje pognevale sovražnika nazaj ter zavzele nove postojanke, ki so jih Sovjeti obupno branili.

Med temi akcijami so nemške čete izvedle napad na neko sovražno taborišče v gozdnom predelu, kjer je bilo nad 2000 mož.

Po budih borbah so bili vsi Sovjeti v taborišču izločeni iz borbe. Prednje skupine neke oklopne divizije so zavzeli številne sovražne utrije postojanke. V teh zadnjih nemških napadih je sovražnik izgubil 45 tankov, 4 izvidniške oklopne vozove, 29 topov, nad 1000 komadov lahkega pehotnega oružja, številna motorna vozila in 267 ujetnikov.

Helsinki, 10. dec. s. Finsko vrhovno poslovništvo javlja: V zadnjih 24 urah je finska pehota v zapadne modusek Avunusa odbrala dva zaporedna napada sovjetskega oddelka in mu zadala izgube. Na ostalih frontah in odsekih slabotno udejstvovanje obojestranskih patrulj in topništva.

Nočni lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili preteklo noč pri poletih letal nad zapadnim in zasedenim ozem-

Manifestacije neporušljive povezanosti držav trojnega pakta

Brzojavke Vladarja, Duceja in zunanjega ministra v Tokio in Berlin

Važna izjava japonskega ministrskega predsednika

pakta. Veliki uspehi, ki so jih japonske oborocene sile dosegle v 12 mesecih borbe, so jamstvo za bodočnost. — Ciano.

Ob isti prilici si Nj. Vel. Kralj in Cesar, Duce in zunanjem ministru poslali Hitlerju in nemškemu zunanjemu ministru naslednje besedilo:

»Nj. Vel. Hirohito, cesar Japonske, Tokio. — Vaše Veličanstvo blagovolite sprejeti ob obletnici vstopa Japonske v vojno, moja najbolj prisrčna in prijateljska voščila za vedno večjo veličino imperija Vasega Veličanstva ter za skupno zmago naših narodov. — Vittorio Emanuele.«

Ekscelenca armadni general Hideki Tojo, ministrski predsednik, Tokio. — Pred letom dni se je pricela vojna med japonskim imperijem in anglosaškimi demokracijami. Hudi udarec, ki jih je od tedaj Japonska zadala skupnim nasprotnikom sil Trojnega pakta, so etape izredne važnosti na poti do neizbrisne zmage. Med temi so se Italija in popolni skupnosti namer in idejov z Nemčijo in Japonsko bori v popolnem prepricanju za svojo bodočnost, želim, da b. poslati Vam in Vašemu narodu moja najgornejše želje, obnavljajoč svoje neporušljivo prepricanje, v končni uspeh našega oružja. — Mussolini.«

Ekscelenca cav. Joachim von Ribbentrop, zunanjji minister, Berlin. — Danes je obletnica vstopa Japonske ob naši strani v borbo, ki jo Italija in Nemčija zmagovali v drugo leto vojne, želim, da bi prejel z najbolj prisrčnim in prijateljski mimovarstvom moj voščni podrav in moje najbolj goreči želje za srečo narodov, ki so neodločljivo združeni v trojnom

Japonska se bo z Italijo in Nemčijo borila do popolne in končne zmage

Predsednik Tojo italijanskim in nemškim novinarjem

Tokio, 10. dec. s. V razgovoru, ki ga je dovolil skupini italijanskih in nemških novinarjev, je japonski ministrski predsednik Tojo izjavil:

»Dne 11. decembra lani se je zaključil sporazum med Japonsko, Italijo in Nemčijo. S tem sporazumom so se vse tri države srečano odločile sodelovati pri nadvajjanju skupne vojne proti Ameriki in Angliji. Obvezale so se, da ne bodo sklenile premirja ali separativnega miru, ter so se odločile zgraditi nov red na svetu. Od tega dne je bila vojna za Veliko vzhodno Azijo neodločljivo združena z vojno, ki se bije v Evropi. Tri zavezniške države kracajo skupaj z vsemi svojimi vojaškimi, političnimi in gospodarskimi silami, da dosežejo v naprej določene ideale. Med enim letom vojne je prostor Velike vzhodne Azije navzeti zoper pravo lice zaradi popolnega unjenja oporišč in strategičnih točk Amerike in Anglije. Japonska je dosegla postojanke, s katerimi lahko nadaljuje do končne zmage vojaške operacije, ce tudi bi se dolgo trajale. Sedanja vojna se ne vodi, da bi se nasino odvzeli gmotni viri, temveč je to sveta vojna, ki ima namen olajšati vsem narodom sveta pridobitev mest, ki jim pritiča s pomočjo urešenja novega reda, stolnega načinka na trajnem miru. Med Japonsko, Italijo in Nemčijo obstajajo popolna solidarnost in tesne duhovne vezi, ki temeljijo na teh idealih. Naš odgovornost je ogromna, toda istočasno nas prevzemata izreden ponos, kajti vsi marširamo, da ustvarimo novo svetovno zgodovino.«

Ko se pričenja drugo leto vojne za Veliko vzhodno Azijo, si ne morem kaj, da ne bi čestital zaradi odličnih bojnih uspehov Italij in Nemčije in se živo zahvalil za sodelovanje z japonskim imperijem v prepricanju, da bo japonsko-italijansko-nemška solidarnost postajala gmočno in duhovno vedno bolj tesna. Izjavljam, da bo Japonska korakala še jačje skupaj s svojimi zavezniki za dosegno skupnih namenov.«

Ministrski predsednik Tojo je potem odgovoril na nekatere vprašanja novinarjev o gospodarskem položaju. Tojo je rekel: »Bogastvo surovin, katerega smo se postavili po naših osvojitvah, se že obilno uporablja v vojnih industrijih. Zahvaliti se imamo hrabrosti naših vojakov, ako je mogel sovražnik izvesti samo deloma svoj obroževalni program. Uspehi obnovitvenih del v južnem področju so za vsake primer zagotovili potreben bencin za čas sedanje vojne. Vedno smo smatrali kot častno, da se Italija in Nemčija udeležujejo pri izkoristjanju surovin v skupni vojni.«

Po zanesljivih informacijah je bila ameriška mornarica z oklopnicami in križarkami nove konstrukcije, dograjenimi po vojni, potopljene druga za drugo. Poslane so bile na Pacific, da bi izpolnile prazne med edincami ameriške mornarice. Ce bi tudi to dejstvo ameriški narod poznal, bi gotovo bil mučno prizadet. Razumemo zaradi tega popolnoma zakaj mornaško mornariško ministrstvo objavlja lažna poročila. Resnoljubnost in točnost japonskih poročil pa je priznano dejstvo.

Premestitev ameriške mornarice z Atlantika in Pacific kaže bolj kot katerokoli poročilo, je zaključil Tojo Micunohu, da Amerika hudo trpi zaradi pomanjkanja bojnih edincov na fronti Pacifica. (Piccolo.)

Kakor je japonski glavni stan objavljal, je 24 japonskih rušilev potopilo v noči na 30. novembra pred otokom Lung močno sovražno skupino, sestojico iz ene oklopnice, ene križarke in dveh rušilev, dočim sta bila dva nadaljnja sovražna rušilca zagonjena. Japonci so izgubili en rušilec, ki je potopil, ameriško mornariško ministrstvo pa je objavilo naslednje podatke o tej pomembni bitki: Potopljena sta bila dva rušilca ali verjetno križarki, 4 rušilci, 2 transportni ladji za čete in ena japonska tovorna ladja. Ameriške izgube so ena potopljena križarka in več drugih poškodovanih edincov.

Ako primerjamo ti dve poročili, zlahko

Kraljica in Cesarica med ranjenci

Rim, 10. dec. s. Nj. Vel. Kraljica in Cesarica je zopet dala obiskovalo vojne ranjence v bolnični Regina Elena, med katerimi se je dolgo pomudila ter povprašala o stanju vsakega izmed njih ter vse materinsko točljivo. Vzvrsena vladarica je nato inspirovala razne oddelke bolnične ter po eni urji obiska odšla iz bolnice.

Bilanca o posledicah Ducejevega govora

Berlin, 10. dec. s. V nekakšni bilanci posledic, ki jih je imel veliki Ducejev govor po vsem svetu piše rimski dopisnik »Nazional-Zeitung« med drugim:

»Po enem tednu se lahko ugotovita dvojni stvari. Predvsem: da je v luči dejstev očitna neprcenljiva moralna vrednosť govora, drugič: da so morali v tujini vzeti govor na znanje in vnoči priznati da Mussolini zvesto izčrpal čustva, ki prevejajo vse Italijane. Vsak pozavalec je lahko te dni v Italiji odkril še večjo vedrot, duševno silo in zlasti borbeno voljo in voljo proti zmagi kakor kdaj koli prej. Ugotovil pa je lahko tudi izredno zgovernost dogajanja, na primer dokaze solidarnosti do družin, ki so bilo žrtve angleškega bombardiranja. Se neka druga stran ni mogla nikomur utri, in to je, da so teroristični napadi samo še povečali sovražstvo do sovražnika, sovražstvo, ki so lahko označi za smrtno.«

Praznik letalstva v Albaniji

Tirana, 11. dec. s. Praznik letalstva so proslavili na vseh letališčih Albanije z resnobnimi verskimi obredi. V Tirani je bila vojaška maša, ki jo je opravil vojaški kapelan ob načavnosti poveljnega letalstva v Albaniji in vsega letalskega osebja v Tirani. Po verskem obredu so čitali molitve letalca. V cerkvi Sv. Srca je vojaški kapelan daroval mašo ob načavnosti poveljnega letalstva v vseh oficirjev letalstva.

Rundstedt v Vichyju

Vichy, 10. dec. s. Na povabilo poglavjarja države maršala Petaina je glavni poveljnik na Zapadu feldmaršal von Rundstedt prispel v Vichy in se razgovarjal s poglavljarem države. S francoško strani sta bila načvraža šef vlade Laval in generalni tajnik zunanjega ministarstva Rochart, z nemške strani pa general baron von Neubronn in nemški generalni konzul Krug von Nidda. Obravnava na bila izključno vprašanja, ki se tlikajo demobiliz

Razgled po evropskem nogometu

Letos je bilo na 24 meddržavnih tekma 900 tis. gledalcev

Nogomet je najpopularnejši sport. Neštetokrat smo to dokazali z navedbami viških številki gledalcev na raznih tekma po evropskih državah. Danes jim priključimo še eno, ki je zgornjejši takor so bile vse druge. Letos so v Evropi odigrali skupno 24 meddržavnih tekma. Pri teh so našeli skupno okoli 900.000 gledalcev. Kljub vsem težavam in zaprekam, klub odstotnost ogromnih množic priateljev nogometnega sporta, klub razinm omejitven prometa, ki so marsikje onemogočile dotoč k oddajnejši periferiji, 900.000 gledalcev! Številka, ki mora prepričati se tako zakrnjenega brezbičnega, da je danes sport veselisa, nogometni sport pa v tem okviru prav posebno poznavanje, ki ju ni mogče negirati klub še toljšnjim osebnim antipatijam. In če je nogometni sport še danes tako trdoživ, je nedvomno, da se bodo po korčini vojni ne samo sprijete vse njegove sedaj izpedezane korenine, temveč da bodo tudi pognale še Stevilne nove. Mladina najširših mas se navdušuje za nogomet in to željo je treba izpolnitv v korist njenega telesnega zavoda in primernega duševnega razvedrila.

Kateri evropski državi pripada danes nogometno prvenstvo. Nesporo — Italija. Sicer nam za popolno sigurnost manjkajo nekateri rezultati, ker so letos odpadle važne tekme takor Italija-Nemčija in Italija-Slovija, ki bi to vprašanje razčistile na zelenem polju. Vendar je danes Italija edina neproračena. Kar je tekem letos odigrala, jih je odločila s toljšnjim sigurnostjo v svojo korist, da moramo verjeti v njeno tradicionalno moč in ji priznati prvenstvo.

Se vedno zelo častno je drugo mesto. Komu bi pa tega prisidli? Slovija? Nemčija? ...? Tu smo naenkrat sredi nerešljivega klobičja možnosti. Če ne verjamete, pomislite tole: letos je Slovenska premagala Nemčijo, Nemčija Madžarsko, Slovija Madžarska pa obakrat Slovico. Torej?

Evo vseh letošnjih rezultatov meddržavnih tekem:

1. januarja v Lizboni: Portugalska-Slovija 3:2 (2:0).

18. januarja v Zagrebu: Nemčija-Hrvatska 2:0 (1:0).

1. februarja na Dunaju: Slovija-Nemčija 2:1 (1:0).

8. marca v Marselju: Slovija-Francija 2:0 (2:0).

15. marca v Sevilli: Španija-Francija 4:0 (2:0).

4. aprila v Berlinu: Nemčija-Španija 1:1 (0:0).

4. aprila v Genovi: Italija-Hrvatska 4:0 (0:0).

12. aprila v Zagrebu: Hrvatska-Bolgrija 6:0 (3:0).

12. aprila v Milanu: Italija-Španija 4:0 (0:0).

12. aprila v Budimpešti: Nemčija-Madžarska 5:3 (1:3).

7. junija v Bratislavici: Hrvatska-Slovaška 2:1 (2:1).

14. junija v Budimpešti: Madžarska-Hrvatska 1:1 (0:0).

19. julija v Sofiji: Nemčija-Bolgarija 3:0 (3:0).

16. avgusta v Beogradu: Nemčija-Rumunija 7:0 (1:0).

23. avgusta v Bratislavici: Slovaška-Rumunija 1:0 (1:0).

6. septembra v Zagrebu: Hrvatska-Slovaška 6:1 (1:0).

20. septembra v Berlinu: Slovenska-Nemčija 3:2 (1:1).

4. oktobra v Stockholmu: Slovenska-Danmarka 2:1 (1:0).

11. oktobra v Bukarešti: Rumunija-Hrvatska 2:2 (2:0).

18. oktobra v Bernu: Nemčija-Španija 5:3 (3:2).

1. novembra v Stuttgartu: Nemčija-Hrvatska 5:1 (1:0).

8. novembra v Budimpešti: Madžarska-Španija 3:0 (1:0).

15. novembra v Curihi: Španija-Slovaška 5:2 (2:0).

Evo vseh letošnjih rezultatov meddržavnih tekem:

Največ tekem je igrala Nemčija, za njo pa Hrvatska. V nemškem moštvu je edino vratar Jahn igral vseh 10 tekem. Najzanimivejše moštvo imajo Slovija. Nekateri ga imenujejo reprezentanca navadnih delavcev. Vratar Sven Berquist je delavec v nekem sklaščku, desni branilec Harry Nilsson je tovarniški delavec, lev branilec Börje Leander pa je sklaščnik. Desni krilec Erik Persson je drvar, srednji krilec Arvid Emanuelsson sklaščnik, lev krilec K. E. Graln pa je edina izjema, ker je uradnik. Desno krilo Walte Martenson je zasebni uslužbenec, desna zveza Grehn delavec, srednji napadalec Gunnar Nordahl steklar, leva zveza Carlsson sklaščnik in levo krilo Nyberg golicnik.

Nekateri so sestavili tudi lestvico najboljih strelec na letošnjih evropskih meddržavnih tekma. Lestvica šepa v toliko, ker niso vse države, še manj pa vsi igralci igrali enakega števila tekem. Vendar ogledavajte lestvico, ki so deležni številnih lepih dirl.

Zaključek Galilejevih slovesnosti v Padovi. Dne 7. decembra t. l. je poteklo 350 let, kar je imel Galileo Galilei svoje uvodno predavanje na padovanskem univerzitetu. Padova je hotela ob zaključku Galilejevih slovesnosti proslaviti tudi spomin na ta zgodovinski dan, ko je zasedel padovansko večučilsko stolico učenjak, ki je s svojim umom prinesel slavo tudi padovanskemu univerzitetu, ki je izbrala basa ta dan za svečen zaključek Galilejevih spominskega leta.

Proslava tega zgodovinskega dne je bila v starosavnem arhivu univerzitetne palače v navzočnosti predstavnikov oblastev, akademikov, vsečuljških profesorjev in dijaki ter številnih povabljencev. Najpreje je sprgovoril rektor prof. Anti, ki je poudarjal pomen tega dne za miseln razvoj človeštva. Spominski besedilo je imelo prof. Hermann Tröölo, ki je predaval o tem: »Metafizike luči v Galileju.«

Cene krv. Iz Rima poročajo: Ministr poljedelstva in gozdrovje je določil slednje cene krv domačih živali: surovi krv je cena za kg 1.65 lir, prekuhan krv za porabo v živilski industriji pa 4.25 lir za kg.

Izpopolnitvena načrta za plovni kanal Milan—Po. Pod predsedstvom podpredsednika senatorja Franca Rossija so se sestali člani upravnega sveta Konzorcija

Spanija (56.000),

Slovija (56.000),

Italija (40.000),

Danmarka (38.000),

Madžarska (35.000),

Nemčija (34.200),

Rumunija (33.300),

Tekme Nemčije je gledalo skupno 342.000 gledalcev, Slovija 215.000, Hrvatska 182.000, Slovenska 158.000, Rumunija 100.000, Italija 80.000, Francija 65.000, Slovaška 55.000, Bolgarije 45.000, Danske 38.000, Portugalska 25.000. Ker pa so posamezne države igrale razično število tekem, je pravoznamenje razvidno, šele iz povprečja. Povprečki pokažejo povsem drugačno sliko. Na prvem mestu je »furia Espagnola«, na drugem pa Slovija. Evo zadnjih števil:

Spanija (56.000),

Slovija (56.000),

Italija (40.000),

Danmarka (38.000),

Madžarska (35.000),

Nemčija (34.200),

Rumunija (33.300),

Francija (32.500),

Slovenija (30.700),

Portugalska (25.000),

Hrvatska (22.700),

Bolgarija (22.500),

Slovaška (13.200).

Nogomet je najpopularnejši sport. Neštetokrat smo to dokazali z navedbami viških številki gledalcev na raznih tekma po evropskih državah. Danes jim priključimo še eno, ki je zgornjejši takor so bile vse druge. Letos so v Evropi odigrali skupno 24 meddržavnih tekma. Pri teh so našeli skupno okoli 900.000 gledalcev.

Kljub vsem težavam in zaprekam, klub odstotnost ogromnih množic priateljev nogometnega sporta, klub razinm omejitven prometa, ki so marsikje onemogočile dotoč k oddajnejši periferiji, 900.000 gledalcev!

Številka, ki mora prepričati se tako zakrnjenega brezbičnega, da je danes sport veselisa, nogometni sport pa v tem okviru prav posebno poznavanje, ki ju ni mogče negirati klub še toljšnjim osebnim antipatijam. In če je nogometni sport še danes tako trdoživ, je nedvomno, da se bodo po korčini vojni ne samo sprijete vse njegove sedaj izpedezane korenine, temveč da bodo tudi pognale še Stevilne nove. Mladina najširših mas se navdušuje za nogomet in to željo je treba izpolnitv v korist njenega telesnega zavoda in primernega duševnega razvedrila.

* * *

Kateri evropski državi pripada danes nogometno prvenstvo. Nesporo — Italija. Sicer nam za popolno sigurnost manjkajo nekateri rezultati, ker so letos odpadle važne tekme takor Italija-Nemčija in Italija-Slovija, ki bi to vprašanje razčistile na zelenem polju. Vendar je danes Italija edina neproračena. Kar je tekem letos odigrala, jih je odločila s toljšnjim sigurnostjo v svojo korist, da moramo verjeti v njeno tradicionalno moč in ji priznati prvenstvo.

Se vedno zelo častno je drugo mesto. Komu bi pa tega prisidli? Slovija? Nemčija? ...? Tu smo naenkrat sredi nerešljivega klobičja možnosti. Če ne verjamete, pomislite tole: letos je Slovenska premagala Nemčijo, Nemčija Madžarsko, Slovija Madžarska pa obakrat Slovico. Torej?

* * *

Evo vseh letošnjih rezultatov meddržavnih tekem:

1. januarja v Lizboni: Portugalska-Slovija 3:2 (2:0).

18. januarja v Zagrebu: Nemčija-Hrvatska 2:0 (1:0).

1. februarja na Dunaju: Slovija-Nemčija 2:1 (1:0).

8. marca v Marselju: Slovija-Francija 2:0 (2:0).

15. marca v Sevilli: Španija-Francija 4:0 (2:0).

4. aprila v Berlinu: Nemčija-Španija 1:1 (0:0).

4. aprila v Genovi: Italija-Hrvatska 4:0 (0:0).

12. aprila v Zagrebu: Hrvatska-Bolgrija 6:0 (3:0).

12. aprila v Milanu: Italija-Španija 4:0 (0:0).

12. aprila v Budimpešti: Nemčija-Madžarska 5:3 (1:3).

7. junija v Bratislavici: Hrvatska-Slovaška 2:1 (2:1).

14. junija v Budimpešti: Madžarska-Hrvatska 1:1 (0:0).

19. julija v Sofiji: Nemčija-Bolgarija 3:0 (3:0).

16. avgusta v Beogradu: Nemčija-Rumunija 7:0 (1:0).

23. avgusta v Bratislavici: Slovaška-Rumunija 1:0 (1:0).

6. septembra v Zagrebu: Hrvatska-Slovaška 6:1 (1:0).

20. septembra v Berlinu: Slovenska-Nemčija 3:2 (1:1).

4. oktobra v Stockholmu: Slovenska-Danmarka 2:1 (1:0).

11. oktobra v Bukarešti: Rumunija-Hrvatska 2:2 (2:0).

18. oktobra v Bernu: Nemčija-Španija 5:3 (3:2).

1. novembra v Stuttgartu: Nemčija-Hrvatska 5:1 (1:0).

8. novembra v Budimpešti: Madžarska-Španija 3:0 (1:0).

15. novembra v Curihi: Španija-Slovaška 5:2 (2:0).

Evo vseh letošnjih rezultatov meddržavnih tekem:

Največ tekem je igrala Nemčija, za njo pa Hrvatska. V nemškem moštву je edino vratar Jahn igral vseh 10 tekem. Najzanimivejše moštvo imajo Slovija. Nekateri ga imenujejo reprezentanca navadnih delavcev. Vratar Sven Berquist je delavec v nekem sklaščku, desni branilec Harry Nilsson je tovarniški delavec, lev branilec Börje Leander pa je sklaščnik. Desni krilec Erik Persson je drvar, srednji krilec Arvid Emanuelsson sklaščnik, lev krilec K. E. Graln pa je edina izjema, ker je uradnik. Desno krilo Walte Martenson je zasebni uslužbenec, desna zveza Grehn delavec, srednji napadalec Gunnar Nordahl steklar, leva zveza Carlsson sklaščnik in levo krilo Nyberg golicnik.

Nekateri so sestavili tudi lestvico najboljih strelec na letošnjih evropskih meddržavnih tekma. Lestvica šepa v toliko, ker niso vse države, še manj pa vsi igralci igrali enakega števila tekem. Vendar ogledavajte lestvico, ki so deležni številnih lepih dirl.

Zaključek Galilejevih slovesnosti v Padovi. Dne 7. decembra t. l. je poteklo 350 let, kar je imel Galileo Galilei svoje uvodno predavanje na padovanskem univerzitetu. Padova je hotela ob zaključku Galilejevih spominskega leta, ko je izvajal predvsem Tartarianjev in Paganinijeve skladbe. Doslej je poselil že skoraj vsi kateri je govor v zgodnjih letih v Padovi.

— **Ljubljanski kinematografi**

Predstave ob

Žganje in angleška bolezen, rahitida

Ta nevarna bolezen se je razširila v Evropi, ko je bila iz Anglije prenešena
žganjekuhu

Ljubljana, 11. decembra
V mestih je precej rahitičnih bolnikov; prav bi bilo da vse bolje oznanili nevarno bolezen, predvsem, kaj jo povzroča. Znana je stev vrat po imenu — angleška bolezen, a žal se morajo z njo seznaniti tudi številni nesrečeniki, ki obole. Pravi poznati so meščanski otroci, ki postanejo žrtve nezdravega življenja v mestih, zato nepravilne prehrane in pomanjkanje sonca. Kakor navadno pri svitnenozah je tudi zdravljenje angleške bolezni težko, ker je preprečevanje.

Pomanjkanje vitamina D usodno

Pomanjkanje vitamina D v prehrani se hudo maščuje ter povzroča nevarne avitaminose: rahitido, tetanijo ali menekostnost. Rahitida je menda med avitaminozami najbolj znava bolezen, ki so jo poznali že zdavnaj, preden so kaj vredeli o vitaminih. Teden, ko veda o vitaminih ni bila razvita, seveda niso mogli vedeti, kaj povzroča angleško bolezen. Imenovali so jo angleško, ker se je v Evropi razširila bolj, ko je bila uvedena po angleškem vzoru tudi na celini žganjekuhu. Ugotovili so lahko, da je bolezen v nekem odnosu z uživanjem žganih alkoholnih piščic. Toda dokler ni bil proučen vitamin D, so lahko le ugibali, kaj povzroča bolezni.

Obilica vitamina D v naslednjih živilih

Vedeti moramo vsaj, katera živila vsebujejo mnogo vitamina D. V tem pogledu je surovo maslo posebno dragoceno živilo. Prav tako ima seveda tudi mleko mnogo vitamina D. Vsebuje ga tudi jajčni rumenjak. Mnogo vitamina je v žitnih klicah in kvasu. Precej vitamina D vsebujejo gobe. Zaradi obilice vitamina D bi morali zlasti ceniti tudi jetrno olje morskih rib, n. pr. tuna. Precej vitamina D je tudi v jetrih slanikov in sardel. Med sladkovodnimi ribami prihaja v posev piščku; v njegovih jetrih je precej vitamina D. Morda boste zdaj laže razumeli, zakaj zdravniki tako priporočajo ribje olje bolninkom meščanskim otrokom. Ribje olje namreč vsebuje mnogo vitaminov A in D. Vendar vitaminov ni vedno enako v vsakem živilu, odnosno zdravilu. Tako se ribje olje precej razlikuje po kakovosti. Prav tako ni vedno enako mnogo vitaminov v mleku. Količina vitaminov zavisi od kakovosti krmne. Tako je mleko krav, ki se pasejo na planinah, mnogo bogatejše na vitaminu D. Kakor mleko krav, ki jih hrani v hlevih ali ki se pasejo v dolini. V splošnem pa v mleku in maslu ni nikdar toliko vitamina D kakor v ribjem olju. Tako je v surovem maslu 100 do 200 krat manj vitamina kakor v ribjem olju.

Ultravioličasti žarki in vitamin D

Nastanek vitamina D je v neposredni zvezi z ultravioličastimi žarki. V rastlinah je vitamin D še nerazvit, odnosno v predhodnih oblikah, kot provitamin. Tako vsebuje tudi sadje precej provitamin D. Govede, ki se pase, sprejme provitamin s travo. Toda ne le provitamin; vedeti moramo, da se provitamin pretvori tudi v rastlinah v vitamin D pod vplivom ultravioličastih žarkov. Znano je, da ultravioličasti žarki v nižjih legah ne morejo prodreti tako lahko do zemlje kakor na planinah. Zato rastline (trava) v dolinah ne vsebujejo toliko vitamina D. Ultravioličasti žarki imajo dolžino 260—313 metrov. Marsikdo dobro ve, da ultravioličasti žarki ne vplivajo le na življenje rastlin, saj je občutljivo, kako blagodejno ga je grelo sonce na planinah — včasih je pa bilo tega blagodosa celo preveč, ker koča ni bila le ogorela, temveč tudi opečena. Primerne merice ultravioličastih žarkov je pa organizmu zelo koristna. Ti žarki spreminjajo v podkožnem tkivu provitamin v vitamin D. Provitamin D so sterini. Zivalske in človeške imenujejo zoosterine, rastlinske pa fitosterine. Med zoosterini je posebno pomemben hoestrin, med rastlinskimi pa naj omenimo ergosterin. Iz sterinov pridobivajo vitamin D umetno. Iz ergosterina pridobivajo čisti vitamin D v obliki kristalov, iz ribjega olja pa v obliki olja.

Več vrst vitamina D

Vitamin D se deli v več vrst glede na svoj nastanek. Sterinov, ki so provitaminni ali predhodna oblika vitamina D, je več vrst, zato je razumljivo, da je več vrst tudi vitamina. Strokovnjaki dele, ednosno imenujejo posamezne vrste različno. Razlikujejo tudi med podvrstami vitamina D in dognali so, da nimajo vse podvrste enakega učinka kakor vitamin

D sam na sebi. Morda vas bo zanimalo, kako nastaja vitamin D iz ergosterina. Ergosterin se najprej spremeni v lumisterin. Nadaljnji razvoj je protachysterin — tachysterin — vitamin D2. Iz vitamina D2 se pa še razvijejo: suprasterin, toksterin in suprasterin 2. Vitamin D2, ki se razvije iz ergosterina (po obveznosti) imenujejo ponokod tudi kalciferol.

Zakaj je vitamin D potreben človeku

Raziskovalci so dognali, da je vitamin D potreben človeškemu organizmu neobhodno. Brez primerne količine tega vitamina telo ne more sprejeti med preosnovno dovolj apna. Vitamin D pospešuje v črevetu oksidacijske procese ter vskrivjanje apna. Izredno pomembno nalogo prevzemata pri sestavi in razpazu kostne sestavine. Najpomembnejše je morda, kar moramo vedeti o tem vitamino, da pospešuje tvorbo kosti le v pravilni količini; če je vitamina preveč, učinkuje nasprotno, to se pravi, da razkraka kosti. Kakor rečeno, pomanjkanje vitamina D povzroča angleško bolezen. To je otroška bolezen, med tem ko pri odraslih nastopa tetanija. Toda za tetanijo trpe tudi otroci. Razen tega pomanjkanje vitamina povzroča mehkokostnost. Ni rečeno, da se te avitaminose razvijejo le zaradi pomanjkanja vitamina. Bolezen nastopi tudi, če organizem prejema premalo apnenih spojin. Razen tega je hrana lahko dovoj bogata na vitaminu D, a vendar človek oboli, če je onemogočeno, odnosno ovirano vskrivjanje potrebnih snovi v črevetu. Zapomniti bi si pa moral zlasti, da obbolevamo za avitaminozami, če predolgo pogrešamo sonca. Povedali smo, da se provitamin spreminja v kožnem tkivu v vitamin D pod vplivom ultravioličastih žarkov. Meščanski otroci pogosto pogrešajo sonca, zato tudi obbolevajo bolj za angleško bolezni, kakor otroci na deželi. Pomembno je tudi, da hrana vsebuje, ne le dovolj vi-

temina, temveč tudi tistih hraničnih snovi, ki so potrebne, da organizem lahko vskriva vitamine. Tako so n. pr. za vskrivjanje vitamina D v črevetu potrebne telesne Avitaminose zaradi pomanjkanja vitamina D nastopajo najbolj pogosto spomladni in pozimi, kar je razumljivo, ker pozimi organizem najbolj pogreša sonca. V tem se nam pokaže izredni pomen obsevanja z umetnim »višinski soncem«. To obsevanje je pa potrebitno pod zdravniškim nadzorstvom.

Kako spoznamo angleško bolezen

Rahitičnega otroka, ki ga je bolezen že precej zdela, prepoznamo na prvi pogled. Značilna je zlasti glava rahitičnega bolnika. Sploh nastopa večina bolezenskih sprememb pri tej bolezni v glavi. Predelčustnica in čelnici postaneta oglasti in lobanja je štiroglata. Spremeni se pa tudi prsi koš, ker se hrbitenica ukrije in izboči ali izboči se stene prsnega koša. Tako spremenjeni prsi koš imenujejo glede na obliko: vdite prsi, kokoje prsi, čevljarske prsi itd. Rahitični bolniki so tudi grbasti in izboči se jim trebuhi, ker so čreva napihnjena. Ker so kosti inehke, se tudi stisne in splošni medenica. Okončne se skriva, bodisi nazvani ali navznoter. Včasih se tudi razvije dvojno skeleje na kolenskih skelepih. Rahitični bolniki imajo tudi slabe zobe. Bolzni se navadno pridruži tudi slabokrvnost. Bolnik trpi zaradi prebavnih motenj. Večkrat je živčno razdražen, včasih pa tudi duševno zmelen. Angleška bolezen je tem bolj nevarna zaradi tega, ker je bolniki ostabil in se organizem ne more upirati mnogim drugim boleznim. Za to bolezni umre mnogi otroki, a matere pogosto niti ne vedo, za kakšno boleznijo je trpel otrok. Angleška bolezen pobira že dojenčke. Sleherna mati, predvsem v mestu, bi morala biti primerno poučena o tej bolezni, da bi varovala otroka čim bolj pred njo ter skrbela za čim pravilnejšo njegovo prehrano.

SPOMINI NA IVANA CANKARJA

Ob 24 obletnici njegove smrti

Ljubljana, 11. decembra
Ivan Cankar je bil stalni feljtonist »Slov. Naroda« ter je v teku časa po dr. Slepingerjevi Enciklopediji napisal za ta list 160 listkov, zato naj bodo te vrstice v njegov spomin ob 24. obletnici njegove smrti v »Slov. Narodu«.

Prvi v življenju sem videla Ivana Cankarja na sestanku z Anico Lušinovom in to je bilo leta 1897 ali 1898. Takrat sem bila učenka meščanske šole pri uršulinkah. Anica Lušinova pa je bila eno leto pred menoj na isti šoli. Medne nisva govorile do takrat, ko me je zanesla pot po opravku v Šiško po stranski progi v Tivoliju. Ko sem po prekoračenju železniškega tira zavila na desno, sem opazila Anico Lušinovo z nekim fantom in ta je bil bil zdravec Ivan Cankar. Med nami, gojenkami uršulinske šole, se je šušljalo, da hodi Lušinova s Cankarjem, ki je bil že takrat med dijaškim svetom kolikor

toliko znan. Anica in Cankar sta stala pod drevesom, obrnjena proti cesti. Ko sem prisia mimo, smo se pogledali, a ne pozdravili. Lušinovo sem poznala, zato sem za hip pogledala Cankarja, ker me je zanimal. Njegov izraz obraza je bil prav tak, kakršen je na neki sliki v »Dom in svet« letnik 1919, ki mu je posvetil celo številko. Bel ovratnik je bil nizek in v tem se je zdel vrat daljši. Tako sem srečala Cankarja prvič. Seznanila pa sem se z njim. I. 1907.

Marija Furlanova je bila priateljica Lušinove, pa je prestopila iz uršulinske šole na Šentjakobsko, ki je imela tisti čas svojo šolo na Vrtači. (To je bila popotovna doba, ko so redut podrlj.) Z Marijo Furlanovom pa sem bila jaz znana ter sem hodiла na njen dom v sedanjo Glinško ulico v Garbajsovem hišu. Nekega dne je prišla k meni in mi rekla, naj grem z njo k Anici Lušinovi, ki je stanovala v Kobiljeju. Sla sva in naše Anico in njeno sestro Minko doma. Družina Lušin-Pelan je imela večobrojno stanovanje z okni proti Tivoliju. (Anici in Minki je mama umrla, oče se je drugič poročil, umrl in vdova se je drugič poročila s Pelanom. Iz tega zakona izhaja učiteljica Herma Pelan.)

Obe sva bile prijazno sprejete in takoj je začela Minka pripovedovati, da je Anica spisala črtico o Cankarju in priponnila, da je po praktiki iskala primernih krstnih imen za osebe, ki so prišle v poslov.

Anica pa je pripovedovala, da je črtico naslov »Pevec«, podpisala pa se je Marta Flotow. Minka je mnogo govorila o Cankarju, Anica pa je povedala, da je nesla črtico »Pevec« v ureduštvo »Slov. Naroda«. Narodna tiskarna je bila takrat na Kongresnem trgu, in sicer poleg lekarne Babevec. Anica je bila takrat približno 16letna mladenka, zato si je načelo pojedala čez obraz, da bi izgledala starejša pri gospodih v ureduštvu. Leposlovni del »Slov. Naroda« je takrat urejeval Fran Govekar.

Anica mu je izročila svojega »Peveca«, nakar je smeje vprašal deklico, koliko je star.

»Osemnajst let.«

»Po pajčolanu da, po obrazu ne!« je odgovoril.

Zdi se mi, da je »Pevec« izšel, trdit ne morem, a vredno bi bil pogledati v tiste letnike »Slov. Naroda«.

V Erotiki je napisal Cankar:

Hepsiba bi se bil muzal, da je videl to izpremembo svojega nečaka; rotil bi se bil, da se v tem razodeva Adamsova kri, ki ga s trdn odločnostjo, porojeni v prvem dotiku s težavami življenja, nempragljivo priganka k boju. Niti Katarina ni bila do dna spoznala Hepsibove navezanosti na nečaka in njegova nenehne strahu, da ne bi muhavost usode, ki se bila pokazala že v sestrini možitvi s Henrijem, napravila iz tega malega Adamsa Francozo. Toda v kratkem času, ki ga je bil preživel v sestrini hiši, ga je bil ta strah minil, kajti Jeems je postal materi od dne do dne bolj podoben; na njegovo obliju je bil izraz, v njegovem vedenju hladna odločnost, kakršne je pri mitroljubnem, v svoje sanje neumno zaverovanem Henrijem nisi opažal. Jeems boj s Pavlom Tachem je bil v Hepsibi se bolj utrdil prepričanje, da je deček v vsem pravi Adams; in njegova radost nad tem se je bila pokazala v ne-nadmih vzkupi, jeze nad Tonteurem, v nepricakovani spravi z njim in končno tudi v tem, da jo je z baronom tako veselo mahnil na »brandy«. Da je Katarina videla prizor, ki je bil bratu vzrok toliknega ponosa in zadovoljstva, bi se bila takisto, kakor je v prvem trenutku storila Tonijeta — z grozo zgrabilo za oči. Saj jo je kar zona strešala ob spominu na Hepsibove pogoste v kravne pretepe, ko je bil še otrok in z ihtivo gibčnostjo svojega telesa živa slika njenega Jeemsa.

Nedolgo po Jeemsovem odhodu je Hepsiba opazil, da ni fanta nikjer; hitro se je poslovil do Tonteureja, izpregovoril je s Henrijem besedico ali dve in odhitel za njim. Naglo je stopal po gozdnom hladu, čuteč,

V palači Venezia: Duče sprejema poveljnika Grossija in posadko njegove podmorilice

»Ano sem ljubil kot ženo, Minko kot otroka.« Anica je imela eno roko v prstih belno, da je to rada skrila pod rokavico. Minka pa je imela bolno nogo, da je s težavo hodila ter je vedno držala roko na kolenu. Anica je bila učiteljica na Štajerskem, kjer se je poročila z učiteljem Brezantom, Minka pa je bila učadnica pri življenju. Po poročilu je bila učiteljica pri Glorijo, ko mu ni bila kot mladjenec do tega. Tako je končno zmagala ljubezen 70letne zaročenke.

Samec in samice izgube službe

Iz Sofije poročajo: Ministrski svet je odobril zakon, ki določa, da bodo morali zapustiti javno ali zasebno službo vst na 27 leti starci državljani, moški in ženske, ki so neporočeni, izvezeti so oci, ki bi se poročili v času 18 mesecev. Razen tega je bila zadržana v skoraj vseh delih. Razen tega je bila sklenjena, da se bo pobirala od neporočev posebna davčina. Neporočeni, ki bi po dolodenem roku ne zapustili službo, bodo kaznovani z visokimi globami. Podjetja, ki se bodo pregrešila proti dolodelnim navedenega zakona, bodo zaprti. Zakon pravideva za one, ki se poročijo, razne olajšave: 40% znižanje davčnih obveznosti, nadalje 30% znižanje pri rojstvu prvega sina, odlikovanje za matere, olajšave pri voznji, šolke ugodnosti, ugodna posojila mladoporočencem, vracanje v desetih letih.

Nemčija dobavlja Rumuniji kmetijske stroje

Prizadevanje rumunske vlade za povzdržno kmetijstva se kaže v vedno večji mehanizaciji poljedelstva in uvažjanju kmetijskih strojev. Lani je uvozila Rumunija iz Nemčije 1000 traktorjev, 20.000 plugov, 4000 sesalnikov, 2000 strojev za žetje, 10.000 bran v 2000 mlatinah v vrednosti ene milijarde lej. Letos pa je uvozila 2814 traktorjev, 40.000 plugov, 1500 sejaljk za žetje, 2230 strojev za žetje, 250 strojev za sortiranje žita, 30.500 rezalk za reznicino, 9.200 bran, 250 mlatinilic, 200.000 kos, 250.000 srpov, 190.000 lopat v skupni vrednosti 2 milijard. Za prihodnje leto je načrtovila v Nemčiji za 6 milijard lej strojev in orodja. Investicije za mehanizacijo kmetijstva v Rumuniji bodo znašale skupno 9 milijard.

Dobra vinska letina v Bulgariji

Bulgaria je imela letos dobro vinsko letino. V vsej Bulgaria je bilo zasejanih s trije 165.000 ha. Od tega odpade 128.000 ha na Bulgaria brez prilikovitih pokrajin. Grozdje je pridelala Bulgaria okrog 500 milijonov kg. V stiskalnicah ga je bilo 200.000 kos, 2.500 mlatinilic, 200.000 kos, 250.000 srpov, 190.000 lopat v skupni vrednosti 2 milijard. Za prihodnje leto je načrtovana v Nemčiji za 6 milijard lej strojev in orodja. Investicije za mehanizacijo kmetijstva v Bulgaria bodo znašale skupno 9 milijard.

PRILOZNOSTNI POKLIC

— Kaj ste bili v mladih letih?

— Prodajal sem okajeno steklo, kadar je solnce mrknilo.

»Povej, sinko, kaj misliš o meni, ker sem to storil?«

»Jaz ne bi bil šel... z nikomer, ki ga sovražim,« je Jeems odgovoril, gledaje naravnost predse.

»A jaz ne sovražim Tonteureja! Naročil sem.«

»Zakaj sta se potem bila, če ga ne sovražite? Kazaj vas je tako neusmiljeno potokel s svojo leseno nogo?«

Tej preprosti doslednosti Hepsiba v prvem hipu ni vedel kaj oporeči; a Jeemsov glas je bil takoj malo podoben glasu dečka, ki ga je še nedavno toljal v hrabril, da se je obrnil na sestro mu je zapri usta. Spominjal se je tistega, kar si je bil rekel prejšnji večer, ko je Jeems že spadal. Potem se pa ni mogel dalj premagovati